

SAKK

MONOSZLÓY DEZSŐ

Boldizsár a kávéház legtávolabbi sarkában ült, végjátékot elemzett. Eberhardnak, aki átutazóban tartózkodott a városban, rögtön feltűnt a magányos játékos, úgy vélte, legcélravezetőbb, ha a szomszéd asztalnál foglal helyet. Falujában jó játékosnak számított, ismerőseivel szemben általában nyerni szokott, most is szeretett volna játszani, de nem akart ajtóstul nyitni a házba, először a napilapokat tanulmányozta, s csak fél szemmel pislogott Boldizsár felé. – Az ördögbe is – morogta félhangosan Boldizsár, és kelletlenül visszahúzta a világos gyalogot. Aztán a lóval próbálkozott, ez se látszott eredményesnek. Már vagy tíz perce húzogatta a figurákat ide-oda, s Eberhard növekvő bosszúsággal figyelte, hogy Boldizsár rosszul lép a lóval. Ez teljesen mesüge, gondolta, de egyelőre türtőztette magát. Csak a huszadik kísérlet után pattant fel izgatottan az asztal mellől.

– Bocsánat, maga rosszul lép a lóval – mondta.

Boldizsár meglepetten, mint aki mély álomból riad fel, fordította felé a fejét. – A lóval? – kérdezte.

– Igen, a lóval. A ló L alakban lép, maga viszont mindig megnyújtja egy kockával a lépést. Ha helyes mezőre kerül a ló, akkor kétlépéses matt.

– Meg tudná mutatni? – érdeklődött Boldizsár.

Eberhard diadalmas mosollyal telepedett a sakktábla mellé. – A gyalog húz, aztán a ló – magyarázta.

– Milyen igaza van – bólogatott Boldizsár –, én mindig eltévesztem.

– Gyakorlat kérdése – szerénykedett Eberhard.

– Maga bizonyára bajnok – áradozott Boldizsár.

Eberhardnak jólesett a dicséret, megelégedetten pislogott, ebben a pislogásban az is benne volt, hogy a másik fején találta a szöveget. De azért nem akarta teljesen elragadtatni magát, elvégre nem árt, ha félig-meddig szabadkozik. – Bajnok azért nem, de ugye . . . Nem fejezte be, a pincér zavarta meg a megrendelt kávéval.

– A mesternek mit hozhatok? – kérdezte, míg szalvétájával az asztal sarkáról a kiflimorzsákat csapkodta.

– Nem látja, hogy zavar? – horkant fel Boldizsár, és megsemmisítően nézett a pincérre.

– Ha nem vagyok indiszkrét – köszörülte meg torkát Eberhard, amikor a pincér eltávozott –, miéle mester?

Boldizsár a saktábla szélét simogatta, nem felelt mindjárt, aprókat sóhajtozott. – Házmaster, kérem, házmaster, de azért az nincs megtiltva, hogy én is sakkozzak, elvégre demokráciában élünk – tette hozzá.

– Már miért lenne megtiltva – méltatlankodott Eberhard.

– Maga igazi úriember – hálálkodott Boldizsár –, maga nem olyan, mint akik ide járnak.

– Miért, kik járnak ide?

– Többnyire sakkozók.

– Hát, ami azt illeti – Eberhard kissé kihúzta magát –, én is sakkozó vagyok.

– Persze, persze, nem is úgy gondoltam – mentegetőzött Boldizsár –, azoknak, akik ide járnak, nincsen modoruk. Elnyerik a pénzemet, aztán kiröhögnek.

– Maga pénzben játszik? – álmélkodott Eberhard.

– Miért ne játszanék? Az én pénzemet játszom el, nem másét.

Eberhard kezébe vette a fehér lovat. – Velem is játszana? – kérdezte, mintha csak mellékesen a lónak mondaná.

– Ez nagyon megtisztelő ajánlat – lelkesedett Boldizsár –, igazán megtisztelő.

– És mennyiben szokott játszani?

– Eleinte öt schillingben, kontra, rekontra, de ha sokat veszítek, fel szoktam emelni az alapot. Persze előnyt is kapok, bástyát, királynőt, mikor hogy . . .

– Tőlem is kap bástyafórt – jelentette ki Eberhard, és sietett felrakni a fehér bábukat a táblára.

Az elmélethez nem sokat konyított, beérte két-három kipróbált nyitással, meg néhány elég átlátszó trükkel, amelyeket ezúttal is érvényesíteni igyekezett. Boldizsárral szemben minden sikerült. Nem is kellett

nagyon igyekeznie, Boldizsár egymás után nézte el a figuráit. A negyedik partiban már a hatodik lépésben egy gyalog ütővonalában felejtette a királynőjét.

– Lépjén mást – mondta Eberhard lovagiasan –, elveszíti a királynőjét.

– Was liegt, das pickt – csökönyösködött Boldizsár – piece-touchét játszunk.

Eberhard ezt a partit is megnyerte. Boldizsár elővette pénztárcáját, és kifizette a húsz schillinget. – Meddig ér rá? – kérdezte Eberhardtól.

Eberhard megnézte az óráját, tizenegy múlt. – Még bőven van időm – mondta –, hat óráig ráérek, hétkor megy a vonatom.

– Hát akkor azt javaslom, játszunk ezentúl száz schillingben.

Eberhardot váratlanul érte az ajánlat, hirtelenében nem jutott szóhoz.

– Előny nélkül – tette hozzá Boldizsár.

– Előny nélkül – dadogta Eberhard.

– Nézze, tudom, hogy mire gondol. Maga egy úr – folytatta Boldizsár –, az előbbi partikat sem kontrázta meg, mert túlságosan jól állt. De engem nem kell szánjon. A feleségem igen jómódú, s köztünk maradjon, a múlt héten jelentős összeget nyertem a lottón.

– Ha így van – Eberhard egészen felvidult –, tölemtől, ahogy mondani szokás . . . – és a sötét bábukat választotta.

Asztalukhoz éppen akkor érkeztek az első kibicek.

– Előny nélkül, Boldizsár? – tudakolta egy buldogképű, és komisan vigyorgott.

– Már négy partit vesztettem – magyarázta Boldizsár.

– Méghozzá bástyaelőnnnyel – dicsekedett Eberhard.

– És most már nem akar előnyt adni az ipse? – tódította a Buldogképű.

– Hogyhogy ő? Én adtam bástyafórt neki.

– Maga? – A Buldogképű nyitva felejtette a száját. A többiek is úgy néztek Eberhardra, mint valami csodára.

– Sakkozunk vagy pofázunk? – vetette közbe gorombán Boldizsár.

Szerencsére a kávéház ajtajában éppen akkor tűnt fel Czoszogó. Kétcentis, gyors léptekkel, amelyek úgy hatottak, mint amikor egy felhúzott bábu elindul, egyenesen a sakkasztal felé tartott. Félúton szuszogva megállt, aztán újra nekilendült.

– Cszosz-cszosz, hajrá! – biztatta a Buldogképű.

– Na, mi van? Akadt megint egy ürge? – kérdezte Czoszogó, amikor az asztalhoz ért.

– Ne ingereld, mert harap – tette szája elé kezét egy őzikeszemű aggastyán.

Boldizsár királycseles nyitás után néhány lépésen belül jelentős pozícióelőnyhöz jutott. A játék további lebonyolítása pofonegyszerűnek látszott. Eberhard növekvő zavarral húzogatta bábuit. Az is nyomasztóan hatott, hogy Boldizsár azonnal kontrázott. Mire fel? motyogta magában Eberhard. A kibicek is zavarták. Nem tudott szabadulni attól a kínos feltevéstől, hogy kárörvendő arcok gyűrűjében ül. S akkor teljesen váratlanul, mint égből pottyant megoldás, Boldizsár, akárcsak az előbbi partiban, elnézte a királynőjét. Eberhard ezúttal mohón kapott érte.

– Rekontra – mondta, és jelentőségteljesen körülnézett.

A kibicek is megrökönyödtek. Boldizsár csínytevő gyerekként, mint aki rosszul irányzott lövéssel berúgta a szomszédék ablakát, lehajtott fejjel ült a sakkasztánál.

– Nem értem – mekegte az őzikeszemű.

– Há ötöt fog lépni – dörögte a Buldogképű.

– Miért nem gé négyet a lóval? – kíváncsiskodott Csoszogó.

Boldizsár megvárta, míg lecsendesül az ámulat, aztán további tisztáltozással, bástyával és futóval öröksakkot adott. A kibicek hipnotizált tekintettel ragadtak a sakkasztához. Boldizsár összegörnyedve ült, és az asztal alá morogta: – Vak tyúk is talál szemet, kapok négyszáz schillinget.

– Jé – hebegte Eberhard, mert még mindig nem értette egészen a fordulatot.

– Tiszta ürge – lelkesedett a Buldogképű, olyan, ahogy az a nagykönyvben meg van írva.

– Ezek szerint ha nem rekontrázok . . . – kezdte Eberhard, miközben körülményesen előhúzta a pénztárcáját.

– Akkor maga nyer – biztosította Boldizsár.

Még három partit játszottak, mind a hármat Boldizsár nyerte kontrával. Eberhard ilyenformán a húszschillinges nyereséget beleszámítva összesen 980 schillinget veszített. Amikor habozva felállt, még mindig olyan gyanútlanul mutatkozott, mint az első parti előtt. – Hát akkor négy-négy.

– Így van – helyeselt Boldizsár.

– Ha legközelebb felutazom, újra összemérhetjük az erőnket.

– Legyen szerencsém – udvariaskodott Boldizsár, és kezet nyújtott.

– Istenem, ez tiszta dilynó – vigyorgott az őzikeszemű.

– Legalább bástyafórt kérhetett volna – jegyezte meg a Buldogképű –, ember, maga nem játszhat vele pariban, én királynőfórt kapok tőle.

Eberhardot hirtelen elhagyta biztonságérzete. Hogyhogy, akarta kérdezni, de a szó valahogy beleszorult. Zavarában alig tudott felöltőjébe bújni, a kecskeszakállú főúr segítette rá a kabátot.

– Azt mondta, hogy házmester – motyogta.

– Ja, a Boldizsár úr nagy kópé. Néhány évvel ezelőtt nagymester is lehetett volna belőle – újságolta a kecskeszakállú –, csak nem volt kitartása. Meg van egy béna nővére, tetszik tudni, azt is el kell tartani.

– És a jó módú felesége?

– Nincs annak, kérem, felesége.

Eberhardot az az érzés környékezte, mint ötéves korában, amikor egy gyerekzsúron összevizezte magát. Önkéntelenül nadrágjához nyúlt, aztán óvatosan hátrafordult, hogy a tarkójához tapadt röhejt lesöpörje. A kibicek azonban nem rajta mulattak, az asztal fölé görnyedtek, s ügyet se vetettek Eberhardra. Legalább Boldizsárba szerette volna szemrehányó tekintetét fűzni, de ő mással volt elfoglalva. Egy versenypartiját elemezte. Villámgyors mozdulatokkal húzogatta a figurákat a fekete-fehér kockákon, s ezúttal egyetlenegyszer sem lépett rosszul a lóval.